

*Fase, Rosas
(Rosas/Schaamte,
1981)
Foto Kris Kuypers*

schap. Dat doet mij denken aan een uitspraak van recensent Edward Van Heer over Dirk Van Dijk n.a.v. *Een man alleen is in slecht gezelschap*. De precieze bewoording weet ik niet meer, maar het kwam erop neer dat hij zich afvroeg wanneer die rasacteur nu eindelijk nog eens in een serieus gezelschap, in een echt toneelstuk, zou te zien zijn. Van Heer realiseert zich op geen enkel moment dat dat nu misschien precies de keuze van Dirk Van Dijk is, en dat die het misschien wel juister, belangrijker, prettiger, relevanter of wat dan ook vindt om met Ryszard Turbiasz en Johan Dehollander rond te klooiën dan in een serieus gezelschap in een echt toneelstuk te staan. Ik bedoel maar: de keuze van een artiest voor een bepaalde werkstructuur die beantwoordt aan zijn artistieke behoeften op dat bepaald moment in zijn ontwikkeling, dat moet voorop staan. Al de rest is onzin.

De kat op de koord

Een kunstencentrum moet erkend worden door een nog te installeren Raad voor Kunstencentra, maar het kabinet van Cultuurminister Dewael laat weinig twijfel bestaan over wie onder het label thuishoort. Er moeten in Vlaanderen een achttal kunstencentra komen en daarbij wordt gedacht aan Kaaitheater, Vooruit, deSingel, Nieuwpoortteater, Stuc, Limelight, Monty, De Werf en De Vrije Val.

Een eerste bedenking hierbij is dat er vanalles onder één hoedje gevangen wordt wat daar niet onder te vangen is. Neem alleen nog maar de drie 'grote', waarvoor volgens de Memorie van Toelichting extra financiële inspanningen moeten gebeuren ten bedrage van 160 miljoen. Hoezo groot? DeSingel heeft een grote financiële armslag,

Kaaitheater een grote artistieke uitstraling en Vooruit heeft een groot gebouw. Moet DeSingel nu gaan produceren? Daar is de structuur helemaal niet op voorzien. Moet Kaaitheater zijn stal op straat zetten, wegens niet meer zo jong en pas afgestudeerd? En waarom wordt in geen enkel document van officiële zijde de Beursschouwburg genoemd als mogelijk te erkennen kunstencentrum, terwijl die toch zonder twijfel in het hierboven uitgetekende rijtje thuishoort? Misschien, dacht ik, heeft dat te maken met het feit dat de Beursschouwburg tot voor kort gefinancierd werd door Volksontwikkeling en niet door Kunsten, maar hetzelfde geldt voor deSingel. Misschien, dacht ik, komt het omdat de Beurs weinig geproduceerd heeft, maar ook dat klopt niet. De Beurs is een niet onaardige producent van kindtheater en onderhoudt Jan Decor-te en Cie, misschien niet jong maar nog altijd controversieel al was het maar omdat hij tegenwoordig zo populair wil zijn. Daarnaast wordt de nieuwe muziek bedield met compositie-opdrachten, en wordt video geproduceerd, zij dat laatste met minieme budgetten. Alles samen meer dan deSingel dus, met huisgezelschap De Tijd, iets wat weinig met produceren van doen heeft. Daaraan kan het dus ook niet liggen. Waarom dan de Beursschouwburg niet? Er is in Brussel toch ruimte voor meer dan alleen maar Kaaitheater. Een snelle geo-politieke optelsom leert dat Antwerpen kans maakt op 3 kunstencentra. Is het omdat de Beurs nu al 15 miljoen heeft? Maar hoe moet de Beurs dan technisch gesubsidieerd worden? Nominatim op de begroting? Moet er daarvoor een nieuw decreet komen dat "poogt het hele werkveld van de podiumkunsten te omvatten" (uit de Memorie)?

Veel vliegen in één klap

Deze debiele reeks vragen maakt één ding duidelijk: er klopt iets niet met het decreet voor de kunstencentra. Van twee dingen één. Ofwel vindt de overheid dat zich in de loop der jaren een aantal centra ontwikkeld hebben die bijgedragen hebben en nog steeds bijdragen tot de ontwikkeling van de podiumkunsten en daar veel te weinig geld voor krijgen ofwel moeten er kunstencentra komen zoals de overheid die concipieert. Indien het eerste het geval is, is elke vorm van reglementering overbodig. Indien voor het tweede geopteerd wordt, kan, op een enkele uitzondering na, geen van de genoemde centra daaronder resorteren. Allemaal hebben ze, in mindere of meerder mate, de een al wat later dan de ander, en zonder dat dat ooit als taak gesteld was, jong talent opgevangen waar de overheid tekort schoot. Ze hebben het allereerst een podium gegeven en er een publiek voor gezocht. Daarna hebben ze in een steeds nauwer verbond het voortzetten en de ontwikkeling van dit jonge werk mogelijk gemaakt, en zijn ze zelf in gevoelige mate mee geëvolueerd.

Deze alliantie met artiesten, waarbij produceren en presenteren keerzijden zijn van éénzelfde medaille, van éénzelfde artistieke filosofie, dat is allicht het weinige wat deze centra met elkaar gemeen hebben. Door hen voor het gat van de kunstencentra te vangen, slaat de overheid vele vliegen in één klap. Ze is af van twee lastige posten: een middel zoeken waarmee ze een alert en flexibel beleid kan voeren tegenover zich aandienende verschuivingen in het landschap en de zorg voor nieuw en vernieuwend werk. Dat alles wordt nu doorgeschoven naar de kunstencentra. Daarnaast is haar geweten gesust i.v.m. dat handvol organisatoren dat al jarenlang wroet en sinds '86 met een habbekrats bedacht werd onder de noemer receptieve productiecentra. Ik kan het ook anders formuleren: deze organisatoren worden vastgepind op een bepaalde fase in hun ontwikkeling. Het decreet van '90 legt voor hen zelfs niet eens de toestand vast zoals die nu is, maar zoals die was voor deze centra halfweg de jaren '80. Het kunstencentradecreet van '90 is al vijf jaar gedateerd. In elk geval: het geld is verdeeld; de vakjes zitten vol. Voor nieuwe initiatieven of andere werkmodellen wordt het wachten op alweer een nieuw decreet.

Hildegard De Vuyst